

Archeologienota Ardooie Lampernissestraat 12

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

1-8-2022

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Ardooie Lampernissestraat 12 (provincie West-Vlaanderen), gelegen buiten woon- of recreatiegebied, waarbij de totale oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 5000m² bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein, ca. 21 190m² groot, heeft een onregelmatige vorm en grenst in het zuiden aan de Lampernissestraat en in het westen aan de Elslanderstraat. Op het plangebied bevinden zich de vrijstaande woningen Lampernissestraat 12 en Elslanderstraat 10, met errond een tuin, en met achterliggende losstaande veestallen. Rond en tussen deze stallen is een verharding aanwezig, bereikbaar via opritten langs beide woningen. De dierenstallen, die het grootste deel van het terrein uitmaken, zijn allen onderkelderde (0,8m tot 1,6m diep) voor het opvangen van de mest van de dieren, hier heeft dus al een aanzienlijke bodemverstoring plaatsgevonden.

Het landelijke Ardooie kent reeds een lange en interessante geschiedenis, het werd voor het eerst vermeld midden 9de eeuw. Het plangebied maakte echter nooit deel uit van de dorpskern, het was steeds gelegen in een landelijke omgeving tussen de kernen van Ardooie (1,5km naar het zuiden) en Koolskamp (1,3km naar het noordoosten). De landelijke omgeving is goed te zien op de Ferrariskaart uit ca. 1777, de eerste betrouwbare kaart waarop het plangebied wordt afgebeeld. De Lampernisse- en Elslanderstraat zijn dan al aanwezig, de Lampernissestraat wordt reeds vermeld in 1688. Het plangebied is te situeren ter hoogte van onbebouwde landbouwgronden ten noordoosten van de kruising van beide straten. De positionering van het plangebied is beter af te lezen op de Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840; net ten oosten is een erf gelegen (ook al aanwezig op de Ferrariskaart), het terrein zelf is onbebouwd. Dit blijft zo doorheen de ganse 19de en de eerste helft van de 20ste eeuw, ook op de topografische kaart van 1951 is het terrein nog steeds onbebouwd. Op de luchtfoto van 1971 zijn de stallen en de woning Lampernissestraat 12 aanwezig, op de foto van 1979-1990 is ook de woning Elslanderstraat 10 te zien. In de daaropvolgende jaren verkrijgt het plangebied het huidige uitzicht.

Ardooie ontwikkelde zich op lagere gronden ten zuiden van het Plateau van Tielt, een hogere west-oost georiënteerde rug die duidelijk uitsteekt boven het omringende landschap en waarop de kern van Koolskamp is gelegen. Vanaf dit plateau ontspringen een aantal waterlopen noord- of zuidwaarts, zoals bvb. de Roobeek die ca. 150m ten zuiden en ten westen van het plangebied bevindt, en die iets ten oosten van Roeselare in de Mandel uitmondt. In het zuidoosten wordt het plangebied begrensd door een kleine (onbenoemde) waterloop. Op het detail van het hoogtemodel is te zien dat het maaiveld van het terrein geleidelijk stijgt van west (ca. +25,60m TAW) naar oost (ca. +27,50m TAW), waarbij het oostelijke deel duidelijk hoger is gelegen dan het westelijke deel. Hoewel de helling het natuurlijke bodemverloop lijkt te volgen, toont het hoogtemodel dat het maaiveld licht genivelleerd is bij de bouw van de stallen. Bodemkundig kan een matig droge tot matig natte licht zandleembodem met verbrokkelde textuur horizontaal verwacht worden.

Door gebrek aan archeologisch onderzoek in de omgeving (amper 3 recente proefsleuvenonderzoeken, zonder resultaat) is de archeologische verwachting ongekend. Nochtans zijn er geen redenen om aan te nemen dat deze regio niet werd gefrequenteerd in het verleden, de lange geschiedenis van de omliggende dorpskernen duidt op het belang van deze regio. Puur op basis van de landschappelijke ligging – nabij een waterloop, op een natuurlijk hellend terrein – kan aan het plangebied een gemiddelde archeologische verwachting worden toegekend voor zowel steentijd artefactensites als sites met grondsporen. Deze verwachting houdt echter geen rekening met de verstoringshistoriek die het terrein sinds de tweede helft van de 20ste eeuw heeft ondergaan. Het optrekken van de bebouwing en de onderkelderde stallen, het aanleggen van de verharding en de voorafgaande nivellering van het terrein, hebben ongetwijfeld gezorgd voor een diepe bodemingreep en versterking van het archeologische niveau. De kans dat er ter hoogte van de bebouwing en verharding nog intacte archeologische sites bewaard zijn, wordt zeer laag ingeschat.

De bestaande stallen worden allemaal afgebroken en vervangen door 2 losstaande, grotere stallen in het oostelijke deel van het plangebied, voor het huisvesten van 4480 vleesvarkens. De stallen worden onderkelderd. Ter hoogte van de te slopen westelijke stallen worden een silo, een wadi, een zone voor blus- en reinigingswater en een loods met sanitair lokaal voorzien. De bestaande verharding wordt aangepast aan de nieuwe inplanting, en er wordt een 'propere' weg ingericht aan de zuidzijde van de stallen die aansluit bij de bestaande oprit aan de Lampernissestraat, en een 'vuile' weg die zal aansluiten op de bestaande oprit aan de Elslanderstraat. De bestaande woningen en tuinen blijven ongewijzigd. De geplande werken voor de bouw van de nieuwe gebouwen en de verhardingen zullen algemeen een bodemverstoring van ca. 40 à 60cm met zich meebrengen, met plaatselijk diepere ingrepen voor funderingen en nutsvoorzieningen. De bodemingreep ter hoogte van de nieuwe stallen zal ca. tot het huidige vloerniveau van de reeds bestaande kelders gaan. De wadi wordt ca. 1,55m diep uitgegraven. Zo goed als alle werken vinden plaats op de plek van de huidige stallen en verharding, deze zone is grotendeels verstoord door de aanwezige putten voor mestopvang en door de opbouw van de verharding. Enkel een kleine fragment van de 'propere' weg wordt aangelegd in een huidige groenzone ten oosten van de woning Lampernissestraat 12, deze zone is mogelijk minder diepgaand verstoord.

Er kon aangetoond worden dat de kans zeer laag is dat er ter hoogte van de huidige bebouwing en verharding nog onverstoorde archeologische sites aanwezig zijn. De geplande werken vinden net plaats op deze verstoord zone, met uitzondering van een kleine strook van een nieuw aan te leggen interne weg. Verder onderzoek van de zone van de geplande werken wordt als niet zinvol beschouwd, enerzijds door de grote mate van verstoring en anderzijds door de beperkte oppervlakte van een potentieel onverstoord strook; verder vooronderzoek van dergelijke kleine zone zal geen nuttige archeologische kenniswinst kunnen bijbrengen en wordt dus niet geadviseerd.

Er dient dus geen programma van maatregelen voor verder archeologisch vooronderzoek opgesteld te worden. Wel wordt gewezen op de wettelijke verplichting om bij het onverwacht aantreffen van archeologisch sporen/vondsten tijdens werken, dit te melden aan Onroerend Erfgoed¹.

¹ Zie artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 5.1. van het Onroerenderfgoedbesluit.